

Briuselis, 2026 m. sausio 14 d.
(OR. en)

5306/26

AGRI 19
AGRIORG 1

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Specialiajam žemės ūkio komitetui / Tarybai

Dalykas: Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvos vertinimo ataskaita
– *Komisijos pranešimas*
– *Pasikeitimas nuomonėmis*

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės pranešimas pirmiau nurodyta tema.

Ministrų pasikeitimas nuomonėmis dėl Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvos vertinimo ir būsimos peržiūros

Žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinėje išlieka didelis derybinės galios disbalansas, dažnai lemiantis nesąžiningos prekybos praktiką (NPP). Dėl tokios praktikos nukenčia pajamų stabilumas, didėja ekonominis pažeidžiamumas ir silpnėja pasitikėjimas komerciniais santykiais, o tai žalinga ūkininkams ir smulkiesiems tiekėjams. Ūkininkų padėties maisto tiekimo grandinėje stiprinimas ir ūkių pajamų rėmimas tebėra pagrindiniai bendros žemės ūkio politikos tikslai.

Siekdama spręsti šias problemas, 2019 m. Europos Sąjunga esamą rinkos sistemą (BRO reglamentą) papildė priimdama Direktyvą (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje. Šia direktyva, nustatius draudžiamos praktikos sąrašą, valstybių narių vykdymo užtikrinimo pareigas bei apsaugos priemones, kuriomis siekiama spręsti tiekėjų patiriamą „baimės faktoriaus“ problemą, nustatytas minimalus suderinimo lygis. Neseniai šias pastangas sustiprino papildomos iniciatyvos, įskaitant Komisijos pasiūlymą dėl Reglamento dėl tarpvalstybinio kovos su nesąžiningos prekybos praktika vykdymo užtikrinimo, taip pat 2024 m. pasiūlymus dėl tikslinių BRO reglamento pakeitimų – abiem šiais pasiūlymais siekiama pagerinti ūkininkų padėtį ir jų apsaugą vertės grandinėje.

Pagal NPP direktyvos 12 straipsnį Komisija atliko pirmąjį direktyvos vertinimą ir 2025 m. gruodžio 1 d. paskelbė vertinimo ataskaitą¹ (dokumentas COM(2025) 728 final). Šis vertinimas buvo atliktas ankstyvame įgyvendinimo etape, atsižvelgiant į tai, kad keliose valstybėse narėse vėluojama perkelti direktyvą į nacionalinę teisę, ir į palyginti trumpą praktinio taikymo laikotarpį. Vertinimo išvadas taip pat sąlygojo skirtingi perkėlimo į nacionalinę teisę sprendimai, ribotas palyginamų duomenų prieinamumas ir išorės sukrėtimai, tokie kaip COVID-19 pandemija ir Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą.

¹ Dok. ST 16217/25.

Nepaisant šių trūkumų, vertinime daroma išvada, kad NPP direktyva padėjo sumažinti tam tikros nesąžiningos prekybos praktikos, visų pirma pavėluotų mokėjimų, atvejų skaičių, ir pagerinti vykdymo užtikrinimą visoje Sąjungoje. Taip pat direktyva buvo sukurtas minimalus ūkininkų ir smulkiųjų tiekėjų apsaugos visose valstybėse narėse lygis, taip padedant užtikrinti vienodesnes sąlygas. Be to, vertinime įvardijami svarbūs uždaviniai ir temos, galbūt reikalaujantys tolesnio svarstymo.

Be kita ko, vertinime visų pirma pažymimi šie:

- nevienodas ūkininkų ir tiekėjų informuotumas apie jų teises pagal direktyvą;
- mažas skundų skaičius, daugiausia dėl atsakomųjų veiksmų baimės ir susirūpinimo dėl konfidencialumo;
- reikšmingi valstybių narių vykdymo užtikrinimo veiklos ir praktikos skirtumai;
- atsirandanti ar kintanti praktika, kurią pasitelkus direktyva apeinama neproporcingą riziką ar išlaidas perkeliant tiekėjams, įskaitant praktiką, susijusią su tvarumo reikalavimais ar su mokėjimo modeliais, tokiais kaip mokėjimas nuskaitant (angl. *pay-on-scan*).

Vertinime taip pat primenamas platesnis politinis kontekstas, įskaitant ES žemės ūkio maisto produktų grandinės stebėjimo centro (AFCO) įsteigimą, analitinį darbą, susijusį su teisingu atlygiu ūkininkams, ir žemės ūkio ir maisto sektoriaus viziją, kurioje pabrėžiama, kad ūkininkai neturėtų būti verčiami sistemingai parduoti mažesnėmis už gamybos sąnaudas kainomis, kartu išlaikant BŽŪP orientavimą į rinką.

Atsižvelgdama į šias aplinkybes ir į Komisijos ketinimą 2026 m. antrąjį pusmetį pateikti pasiūlymą dėl Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvos peržiūros, pirmininkaujantis Kipras mano, kad dabar tinkamas laikas paprašyti ministrų pasikeisti nuomonėmis dėl pagrindinių politikos gairių, kuriomis būtų galima remtis atliekant būsimą peržiūrą. Nedarant poveikio būsimo Komisijos pasiūlymo taikymo sričiai ar turiniui, pirmininkaujantis Kipras prašo ministrų pasidalyti nuomonėmis, kurios galėtų padėti veiksmingai naudotis esamomis kovos su nesąžiningos prekybos praktika priemonėmis.

Ministrų debatams skirti orientaciniai klausimai

1 klausimas. Ūkininkų padėties stiprinimas

Atsižvelgiant į numatomą Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvos peržiūrą, kaip būtų galima peržiūrint NPP direktyvą labiau sustiprinti ūkininkų ir smulkiųjų tiekėjų padėtį žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinėje, kartu remiant nuoseklesnę ir efektyvesnę direktyvos įgyvendinimą valstybėse narėse ir nepažeidžiant bendrosios rinkos ir proporcingumo principo?

2 klausimas. Sąžiningumas rinkoje

Jūsų manymu, koks yra nesąžiningos prekybos praktikos sistemos vaidmuo sprendžiant klausimus, susijusius su atvejais, kai ūkininkams gali būti perkeliama neproporcinga rizika ar išlaidos, kartu išsaugant į rinką orientuotą bendros žemės ūkio politikos pobūdį?

